

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Geen nieuws is goed nieuws: verhandelingen over de relatie tussen politiek en media

Bartels, K.

Citation

Bartels, K. (2004). Geen nieuws is goed nieuws: verhandelingen over de relatie tussen politiek en media. *Bestuurskundige Berichten*, 19(2), 35-38. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3211269>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3211269>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

kennis te genereren die ons leert omgaan met risico's. Dit laatste is van belang omdat risico's nooit volledig ontweken kunnen worden en wijer mee zullen moeten leren leven. Al met al kan gezegd worden dat Wildavsky de *trial-and-error* strategie als uitgangspunt kiest om de maatschappij veiliger te maken.

Kritische kanttekeningen

Tot zover de inhoud. Een kritische blik op deze inhoud leidt tot een aantal opmerkelijke constatering.

In *Searching for Safety* bepleit de auteur dat men zich absoluut niet alleen moet richten op het voorkomen van gevaren omdat het niet mogelijk is alle gevaren en risico's in te schatten of überhaupt te voorzien. Naar mijn idee doet Wildavsky dit op een redelijk overtuigende wijze. In alle beschreven gebieden laat hij zien dat het enkel kiezen voor de *trial-without-error* strategie er voor zorgt dat wij minder weerbaar worden. Om de visie te ondersteunen, beschrijft Wildavsky vier totaal verschillende gebieden met betrekking tot crisisanticipatie. Namelijk de niet-menselijke levensvormen, de inspectie van kerncentrales, het menselijk lichaam en de Tort Law (wet over persoonlijk letsel). Deze analyses zijn zeer uitgebreid en goed beschreven. Hij maakt gebruik van voorbeelden die bestuurskundigen maar zelden tegenkomen. Dit soort voorbeelden maakt het zeer interessant en aantrekkelijk om het boek te lezen. Maar zinnen als "*Cell-eating macrophages can be variously attracted by neuropeptides produced by immune cells or the nervous system, or by blood-clot peptides, or by bacterial products.*" (p163) moeten toch een tweede keer gelezen worden om ze volledig door te laten dringen.

De auteur is een groot voorstander van de *trial-and-error* strategie. Hij laat zien dat deze strategie veel voordelen biedt ten opzichte van de *trial-without-error* strategie. Het wordt al erg snel (overduidelijk dat Wildavsky dit wil laten zien. Alles in het boek is er eigenlijk opgericht om te laten zien dat we vaker moeten kiezen voor de *trial-and-error* richting, dan een andere. Hierdoor dreigt het gevaar dat de lezer extreem sceptisch wordt.

Opmerkelijk in *Searching for Safety* is de economische invalshoek. De kosten-baten analyse komt in veel hoofdstukken terug. Maar is die analyse in het echt wel zo makkelijk te maken? Ik mis bijvoorbeeld de toch veelal grote invloed die de publieke opinie en de media hebben. Om over de invloed van naderende verkiezingen nog maar te zwijgen. Er wordt ook voorbij gegaan aan ethische en morele invloeden. Dat Wildavsky niet ingaat op politieke, ethische en morele invloeden doet mijns inziens afbreuk aan zijn verhaal.

In het boek staat bijna geen slecht woord over technologische ontwikkelingen. Hoewel hij natuurlijk wel aangeeft dat (technologische) ontwikkelingen gevaren met zich meebrengen, wordt er voor de rest niet specifiek ingegaan op de toekomst van de technologie. Wildavsky gaat er blind vanuit dat de techniek zich blijft ontwikkelen en daarom zouden er voldoende bronnen beschikbaar zijn om uit te putten als er geleerd moet worden hoe nieuwe risico's aangepakt moeten worden.

"Moeten juist arme landen niet meer risico's nemen om welvarender te kunnen worden?"

Wildavsky beschrijft in het boek in zeer algemene termen over de maatschappij. Hij laat buiten beschouwing dat er grote verschillen bestaan tussen de maatschappijen in bijvoorbeeld Europa en Azië of, duidelijker, tussen Amerika en Afrika. Moeten juist arme landen niet meer risico's nemen om welvarender te kunnen worden? Laten deze landen niet te veel kansen lopen omdat ze bang zijn om hun instabiele land nog instabieler te maken, terwijl ze juist erg veel kunnen winnen als ze kansen benutten.

Tot slot nog een opmerking over de (bestuurskundige) relevantie van dit boek. Deze is namelijk groot. Het eerder kiezen voor *trial-and-error* dan voor *trial-*

without-error is niet alleen in de beschreven situaties toepasbaar maar in veel meer gevallen, en zeker ook in en rond het openbaar bestuur. Van technici tot politici, iedereen die beslissingen neemt die grote risico's met zich mee kunnen brengen, moet bekend zijn met het verhaal van Wildavsky omdat mensen voornamelijk geneigd zijn om uit te gaan van *trial-without-error*. Wildavsky laat zien dat dit lang niet altijd de juiste weg is.

Voorbeeld

Even een klein uitstapje: we zouden kunnen zeggen dat Bush jr. gebruik heeft gemaakt van de inzichten van Wildavsky toen hij besloot om Irak binnen te vallen. Hij maakt de afweging dat Saddam Hussein voor zoveel leed zorgde onder zijn bevolking en een bedreiging vormde voor de wereldvrede dat de risico's die bij de oorlog horen geaccepteerd werden. Als Bush jr. er nu ook voor zorgt dat er geleerd wordt van de inval, kunnen we Bush zonder problemen een volgeling van Wildavsky noemen (zoals Wildavsky doet, laat ik 'vermeende' politieke, morele, ethische en Amerikaanse economische overwegingen buiten beschouwing).

Conclusie

Concluderend is *Searching for Safety* een zeer interessant en nog altijd actueel boek dat door alle bestuurskundigen (in opleiding) gelezen moet worden. □

Marc Rosier

Wildavsky, A., *Searching for Safety*, Transactions Publishers, New Brunswick, 1991, vierde editie (eerste editie 1988).

Geen nieuws is goed nieuws

Verhandelingen over de relatie tussen politiek en media

Op het CDA partijcongres gehouden op 14 februari jl. heeft partijvoorzitter Marja van Bijsterveldt een aantal voorstellen gedaan om de democratie te verbeteren. Daarbij noemde ze het verbeteren van het directe contact tussen de politiek en de burgers: "Thema's die Den Haag en die de mensen beroeren willen we op de agenda zetten en niet enkel de thema's en meningen die ons door de media gebracht worden (...)"¹. Deze uitspraak is geheel in lijn met het rapport dat de Raad voor Openbaar Bestuur al in augustus 2003 uitbracht over het 'Haagse Huwelijk' tussen politiek en media. Daarin gaat zij nader in op de negatieve gevolgen van de veranderende posities van, en relatie tussen, politiek en media.² De uitkomst van de nieuw ontstane relatie blijkt een zorgenkindje te zijn.

Mijns inziens hebben de huidige verhoudingen tussen politiek en media drie gevolgen, namelijk toenemende inhoudeloosheid van de politiek; toenemende inhoudeloosheid van de media; en een illusie van mondigheid van burgers. Wanneer de politiek verzuimt de huidige gang van zaken een halt toe te roepen, zal dit negatieve consequenties kunnen hebben voor het functioneren van onze democratie. Daarom zou ik graag de stelling 'geen nieuws is goed nieuws' willen opwerpen. Zolang de media niets berichten, kunnen zij ook geen schade aan de democratie bewerkstelligen.

De laatste jaren zijn de media steeds invloedrijker geworden op de politiek. Ontideologisering, individualisering, de relatieve afname van het belang van het parlement als centrum van representatieve democratie en de intrede van de commercie in de media zijn hier debet aan¹. De politiek speelt het spel echter mee en verandert haar positie overeenkomstig. Waar vindt deze ontwikkeling nu haar oorsprong? Wellicht is de ontstane situatie wel 'slachtoffer van het systeem'. Dit systeem wordt evenwel bedreigd; er zijn negatieve gevolgen ontstaan voor de burgers. Welke aanpak is diensten-gevolge gewenst in deze precaire situatie?

Er zijn een aantal algemene ontwikkelingen aan te wijzen in de verhoudingen tussen politiek en media. Allereerst zal een en ander uitgelegd worden omtrent de opkomst van de 'emotiedemocratie', zoals omschreven door De Vries in de Thorbeckelezing op 17 november jongstleden. Deze nieuwe vorm van democratie heeft, zo zal

"Daarom zou ik graag de stelling 'geen nieuws is goed nieuws' willen opwerpen. Zolang de media niets berichten, kunnen zij ook geen schade aan de democratie bewerkstelligen"

blijken, een centrale rol in de omschreven problemen. Vervolgens zullen de rol van de media en de gevolgen hiervan op het democratische bestel nader bepaald worden, mede aan de hand van de uitzending van het programma 'Zembla' van 4 december 2003. In deze reportage werd onder de titel 'Haagse Herrie' onderzocht welke invloed de media hebben op het politieke proces in Nederland. Welke invloed de beschreven omstandigheden hebben op de burgers zal vervolgens naar analogie geduurd worden. Enkele relativering is echter wel op haar

plaats. Op basis van bovenstaande bronnen en vooral de werken 'Democracy in America' van Alexis de Tocqueville zal nader worden ingegaan op het "gevaar van het systeem". De Tocqueville maakte in de jaren dertig van de negentiende eeuw tijdens een rondreis door de Verenigde Staten een uitgebreide studie van dit land, haar democratische systeem en haar burgers. Tot op heden blijken veel van zijn constatering relevant voor spanningen die kunnen bestaan binnen een democratie. Tot slot zal ik enkele oplossingen en aanbevelingen aandragen om het Haagse huwelijk rechtmatig te ontbinden.

Eens te meer zal duidelijk worden dat de 'kinderen' de dupe zijn van een ondeugdelijke relatie. Pas wanneer de 'ouders' zich realiseren dat ze tenminste het belang van hun kinderen moeten bewaken, zal de rust terugkeren. De machthebbers binnen een samenleving zijn nu eenmaal tot niets anders verplicht, dan het algemeen belang van degenen die zich geconformeerd hebben aan die samenleving te beschermen.

Emotiedemocratie en de media

Onlangs sprak professor Jouke de Vries een rede uit over het verdwijnen van het debat uit de politiek. Hij concludeerde een toenemende vorm van emotiedemocratie en

formuleerde de politieke wet van Gresham. Deze twee verschijnselen kenmerken zich op een aantal manieren die in hoge mate relevant zijn voor het beschrijven van het politieke klimaat binnen het openbaar bestuur.

Laten we eerst stilstaan bij wat het probleem nu precies inhoudt en bij de omgeving waarin het probleem zich afspeelt. Binnen de wereld van het openbaar bestuur staat het politieke klimaat in toenemende mate onder invloed van een intern veranderingsproces, alsmede externe invloed van onder andere de media.

Hier zal alleen gekeken worden naar de invloed die de media uitoefenen. Deze veranderingsprocessen hebben nadelige consequenties voor het democratische bestel en de burgers die hierin leven. Onder het politieke klimaat van het openbaar bestuur versta ik de manier waarop argumenten leiden tot een zekere mate van oriëntatie en het nemen van bindende beslissingen binnen het Parlement, dat in wisselwerking staat met ambtenarij, media, burgers (kiezers) en de maatschappij in zijn geheel.

Aan welke interne verandering is dit klimaat nu onderhevig? Ik zal proberen dit middels een korte uiteenzetting van het verschijnsel emotiedemocratie uit te leggen. Binnen dit systeem staat de door Jouke de Vries geformuleerde 'Politieke Wet van Gresham' centraal. Deze behelst dat emotionele onderwerpen de inhoudelijke verdringen. De hieruit

"Economische belangen en de wil om te scoren vieren binnen de media het hoogtouw"

voortvloeiende gevolgen zijn tweeledig. Allereerst is de kwaliteit van de politiek en ambtenarij beperkter dan voorheen. Toenemende complexiteit van de vraagstukken binnen het openbaar bestuur gaat gepaard met een afname van inhoudelijke kennis. Tegelijkertijd is men zich steeds minder bewust van het publieke ethos; politici en ambtenaren zien hun werk steeds meer als een beroep in plaats van een roeping. Ten tweede neemt de politiek steeds meer de vorm aan van 'managementpolitiek'. In toenemende mate krijgt zij het karakter van crisismanagement en overstijgt het belang van de procedure dat van de inhoud.²

Voor de opkomst van de emotiedemocratie wordt een aantal oorzaken aangewezen. Er is ten eerste sprake van een cultuurshift. De politiek maakt een ontwikkeling door die leidt een tot isomorfe, neoliberale en

postmoderne cultuur met wijzigende scheidingslijnen, die gebaseerd is op oude instituties. Dit belemmert het plaatsvinden van een inhoudelijk sterk debat dat tot duidelijke resultaten leidt. Ten tweede vindt de emotiedemocratie haar wortels in de teloorgang van het maatschappelijk middenveld. Politici moeten het steeds vaker stellen zonder de dempende werking van organisaties uit het middenveld, hetgeen een explosieve politiek tot gevolg heeft. De massamedia hebben deze plek ingenomen als schakel tussen kiezer en politiek.³

In de pacificatiedemocratie was er nog sprake van enigszins gecontroleerde media, die momenteel eerder fungeren als een soort springplank voor ad hoc politiek en windows of opportunity⁴. Of, zoals De Vries het metaforisch stelt, de pacificatiedemocratie is te duiden als een mechanisch uurwerk waarin politieke en bestuurlijke processen gefaseerd en inhoudelijk verlopen, terwijl de emotiedemocratie het beste kan worden geduid met de metafoer van de wolk, waarin processen meer fluïde en chaotisch van karakter zijn.⁵

Voortbouwend op de gevonden relatie tussen de politiek en media zullen nu de gevolgen hiervan onder de loep worden genomen. Laten we allereerst wat dieper ingaan op de positie die de media momenteel innemen. De media staan dus tussen kiezer en politiek in, maar staan tevens tussen beide partijen en de werkelijkheid in. De filter die de media hanteren levert een beperkte weergave van de gehele werkelijkheid op, alsmede een sterke concentratie op de korte termijn en het frequent manifesteren van hypes⁶. De media bepalen als het ware de zwaarte en termijn van een onderwerp dat in de actualiteit speelt. Reacties van politici "in de echo" worden niet gehoord, ook al zijn deze beter overdacht dan ad hoc reacties. In Zembla beklagt onder andere partijvoorzitter van de PvdA Ruud Koole zich dat de media 'snackgedrag' in rapporten hanteren en het bestaan van het 'papegaaiencircuit'. Economische belangen en de wil om te scoren vieren binnen de media het hoogtouw. Welke

gevolgen heeft dit nu voor de politiek? Ten eerste is zoals eerder aangegeven de explosiviteit van de politiek enorm toegenomen. De ad hoc politiek vertaalt zich in een constante roep om nieuwe wetgeving. Hierbij gaan politici meestal voorbij aan elke vorm van realiteit of financieel besef. Met een krant in de hand wordt er nieuw beleid geëist, zonder zich af te vragen waar de crux van het probleem ligt. Volgens professor Ruter, hoogleraar strafrecht in Amsterdam, is de wil om te scoren belangrijker dan zich af te vragen of er geen controle op uitvoering van de wet zou moeten komen of zelfs de simpele vraag of de wet wel gehandhaafd is. Dit wordt volgens hem niet onderzocht, terwijl hier vaak de kern van het probleem ligt.⁷

Op basis van het bovenstaande sluit ik me aan bij de stelling van de Raad voor het Openbaar Bestuur dat het 'Haagse Huwelijk' tussen politiek en media de consistentie en controle van het parlement schaadt⁸. De 'wil om te scoren' heeft zowel binnen de media als binnen de politiek een negatieve uitwerking op het democratische bestel.

Emotiedemocratie en de burgers

Kiezers proberen zich gedurende een kabinetsperiode een beeld te vormen van het gevoerde beleid en welke partijen en politici in hun ogen het beste kritiek hierop uitoefenen. De massamedia blijken haast de enige overgebleven schakel tussen de politiek en de kiezers te zijn. Welke effecten kunnen er nu aangewezen worden van het gevonden Haagse huwelijk?

Zoals al eerder is aangegeven zetten de media de focus op de korte termijn. De politiek is zich hier ook op gaan richten. Het voordeel dat hieruit voortvloeit, is een zekere blijk van betrokkenheid bij actuele gebeurtenissen. Wat dat betreft heeft men in Den Haag wel geleerd van de reacties op de Paarse kabinetten die omstreeks de verkiezingen van 2002 teweeg werden gebracht. Betrokkenheid (of beter: het probleem van onverschilligheid) staat echter lijnrecht tegenover een ander belangrijk probleem van de politiek, namelijk dat van ongelooftwaardigheid. Veel op korte termijn genomen besluiten worden op lange termijn teruggedraaid, vanwege het gebrek aan

realiteit tijdens de besluitvorming in het Parlement. Dit werkt een beeld van ongelooftwaardigheid in de hand.

Overheden hebben de afgelopen jaren gezocht naar een grotere blijk van betrokkenheid bij de burgers. Dit resulteerde in het New Public Management⁹. Eén van de speerpunten van dit managementdenken is een klantgerichte overheid. Met name de politiek heeft deze gedachte omhelst, hetgeen via de media leidt tot het roepen van ongenueanceerde 'one-liners' die voor de kiezer gemakkelijk te begrijpen zijn en belangrijker, aansluiten bij de problemen die hen vanuit de media worden aangepraat.

De media hebben blijkbaar een grote invloed op de politieke en burgerlijke agenda. Zij werpen zich op als de contactpersoon tussen politiek en burger, maar blijken niet betrouwbaar in hun berichtgevingen. Hiermee werpen de media een schijn van hoor en wederhoor op; ze creëren de illusie van de mondigheid van de burger.

Tot nu toe is gebleken dat zowel politiek als burger in zekere mate nadeel ondervinden van de positie en het functioneren van de media, die zelf hiervan blijken te profiteren. Dit raakt een fundamenteel deel van onze democratie. Want waarom besluit men om in een democratie te leven? Volgens Locke gaf men de volledige vrijheid die hij genoot onder de "natuurstaat" op, omdat het genot ervan in hoge mate onzeker was. Binnen de gezamenlijke samenleving zou de vrede, veiligheid en het algemeen belang gegarandeerd worden. Het leven, de vrijheid en het bezit van de mens zou gewaarborgd worden¹⁰. Mijns inziens doen de media ons nu in zekere mate terugkeren naar de natuurstaat waar het genot van onze vrijheid (van geest) zeer onzeker is.

Gevaar van het systeem

Duidelijk is geworden dat de relatie tussen politiek, media en burgers een problematische is, die nadelige gevolgen voor het democratische bestel behelst. Het is van belang om te onderzoeken of dit democratische systeem in oorzakelijk verband staat met de positie van de media. Bovendien zijn enkele algemene tegenwerpingen op hun plaats. Laten we eerst eens kijken naar de positie van de media in de

democratie als beschreven door Alexis de Tocqueville. Hierna zullen enkele hedendaagse invloeden op de positie van de media bekeken worden.

Allereerst moet benadrukt worden dat de media een onmisbare schakel vormen tussen politiek en kiezer. Ze geven feedback in twee richtingen waar het democratische systeem ook beslist niet zonder zou kunnen. De Tocqueville wees al op de noodzakelijke aanwezigheid van de media. Wanneer hij de persvrijheid beschouwt, geeft hij aan dat hij deze goedkeurt aangezien het

"Er moet worden gezocht naar een manier om het Haagse huwelijk met de media om te zetten in een LAT-relatie"

meer kwaden voorkomt dan dat het voordelen oplevert. De media kunnen helaas geen houdbare intermediaire positie innemen tussen volledige persvrijheid en een gecensureerde mening. De volkssoevereiniteit en de persvrijheid kunnen in correlatie aan elkaar beschouwd worden. Sommigen beweren dat de vechtlust van de media gegrondvest is in de instabiele aard van de staat. Volgens De Tocqueville hebben de media hun eigen 'passies en instincten', onafhankelijk van de omstandigheden in een land. Deze blijken echter moeilijk te beteugelen, hetgeen wel noodzaak is. De media spelen met de onwetende aard van de meeste burgers, gesteund door de gematigdheid die burgers hanteren bij het uiten van hun mening en hun focus op het eigen belang¹¹.

Bovendien wijst De Tocqueville op het gevaar van de onmondige burger. Een sterke en gecentraliseerde overheid zou de geïndividualiseerde massa in deze staat houden. Om dit te vermijden pleit hij voor een sterk maatschappelijk middenveld. Deze organisaties zouden de burgers uit hun isolement moeten

trekken om zo hun stem hoorbaar te maken voor het centrale machtsapparaat¹².

De positie die de media innemen is dus blijkbaar al van oudsher dubieus. Er zijn een viertal factoren aan te wijzen die in de moderne Nederlandse democratie evenwel bijdragen aan een verandering van het systeem als geheel. Allereerst heeft de 'wollen deken van de consensusdemocratie'¹³ de media in een positie gebracht om bepaalde extremen aan het licht te brengen. In een cultuur van middelmatigheid hebben de media geprobeerd om een lans te breken. Ten tweede, de toenemende invloed van ICT en interactieve besluitvorming binnen het openbaar bestuur bevordert op het eerste oog louter de directe democratie. Echter, het versterkt tevens het probleem van ondoordachttheid versus onverschilligheid. Burgers worden meer betrokken bij het bestuur, maar blijken vaak niet voldoende geëigend voor deze taak. Ten derde blijkt de macht van de Europese Unie (EU) een beperkende factor op een autonoom democratisch bestel. De EU onttrekt veel besluitvorming aan het nationale Parlement, hetgeen een stuk van de autonome zeggenschap over wetgeving beperkt. Tot slot ontbeert het de politiek zelf aan harde gedragscodes. De politici spelen het spel met de media mee, wat ze alleen maar verder in een identiteitscrisis dwingt.

Gebleken is dat de positie van de media in het democratische systeem een tendentieuze edoch onmisbare is. De machtige overheid zou volgens De Tocqueville de burger onmondig kunnen houden als er geen sterk maatschappelijk middenveld zou zijn. De media hebben in ons huidige systeem deze positie ingenomen, maar blijkt deze niet legitiem te vervullen. De media houden vast aan hun eigen principes en spelen dusdoende met werkelijkheid. De burger blijkt evenwel onmondig. Vanuit de consensusdemocratie, de ICT-revolutie, de EU en de politiek komenechter ook invloeden die bijdragen aan de huidige situatie.

Conclusie en aanbevelingen

In de emotiedemocratie blijkt de positie van de media ten opzichte van het politieke klimaat van het openbaar

bestuur buitengewoon important te zijn. Weliswaar kan niet gesteld worden dat de media allesbepalend zijn, maar ze blijken wel de belangrijkste schakel tussen politiek, kiezer en werkelijkheid te zijn. De wil om te scoren is de geldende norm geworden binnen media en politiek, met als gevolg dat het functioneren van het Parlement behoorlijk wordt geschaad.

Wat agendasetting betreft brengen de media het probleem van ondoordachtheid versus onverschilligheid naar de politiek. Waar de media proberen een wederzijdse spreekbuis te zijn voor deze problematiek, werpen ze de illusie van de mondigheid van de burgers op. Dit snijdt de democratie in haar wortels.

De beschreven problematiek is er niet één van de moderne tijd. Alexis de Tocqueville beschreef al de problematische positie van de media in een democratie. Het beteugelen van de invloedrijke positie van de media op de massa en hun onafhankelijke strijd lustigheid blijkt een klassiek vraagstuk te zijn. Bovendien komen er van moderne factoren als de consensusdemocratie, de ICT-revolutie, de EU en de politiek invloeden die het systeem in haar huidige positie dwingen.

Er zijn een aantal ingrijpende stappen die mijns inziens genomen dienen te worden om de huidige problematiek te temperen. Deze zullen een herstel van de democratie tot stand kunnen brengen, waar de burgers niet langer het slachtoffer zijn van gebrekkig functioneren van het systeem.

Allereerst moet gezocht worden naar een manier om het Haagse huwelijk om

te zetten in een LAT-relatie. De media zullen niet meer als directe schakel tussen politiek en kiezer moeten komen te staan.

In de tussentijd moet het Parlement haar gezag herstellen door zelf haar agenda en imago te bepalen. De definitie van de zwaarte van een onderwerp moet weer een politieke kwestie worden. Tevens zullen politici tot eenduidige afspraken en gedragscodes moeten komen om de doordachtheid binnen de politiek te bevorderen.

Het is van belang om de leemte die de LAT-relatie tussen politiek en media oplevert, op te vullen middels het herstel van het maatschappelijk middenveld. Op welke wijze dit dient te gebeuren is mij vooralsnog niet duidelijk, wellicht dat ICT toch een belangrijke rol kan spelen.¹⁴ Dit zal een meer geleide politiek opleveren en bovendien leiden tot gezagsherstel voor de politieke instituties. Dit zal de betrokkenheid binnen de politiek ten goede komen.

Ten vierde dienen de media niet stil te zitten. Er moeten harde gedragscodes komen die hun onstuimige aard enigszins weet te beteugelen. Daarbij valt te denken aan zaken als goed geïnformeerd zijn over het politieke bestel, bij nieuwsfeiten zelf onderzoeken wat de waarheid nu is, consequent hoor en wederhoor toepassen en systematische rectificaties bij gepubliceerde onwaarheden of andere fouten.

Zolang men zich binnen het openbaar bestuur, de media en de gehele samenleving steeds maar bewust is van het belang van de publieke zaak kan de

ware democratie wellicht weer een stapje dichterbij komen. Het algemeen belang moet weer gediend worden. Vooralsnog blijven de media in hun huidige positie een gevaar van en voor het systeem. Totdat hier oplossingen voor geïmplementeerd zijn, zal blijven gelden: geen nieuws is goed nieuws! □

Koen Bartels

Noten

¹ Embargo tot moment van uitspreken - Gesproken woord geldt', 14-02-2004: 2

² 'Politiek en media, Pleidooi voor een LAT-relatie', augustus 2003

³ Ibidem

⁴ De Vries, 2003: 2-3, 5-6

⁵ Ibidem: 6-8

⁶ Voor een explicitering van dit begrip, zie Rosenthal e.a., 2001: 144-148

⁷ De Vries, 2003: 8

⁸ Voor een bespreking van dit begrip, zie Holsteyn & Mudde: *Democratie in verval*, 2002: 155-157

⁹ 'Haagse Herrie', 4 december 2003

¹⁰ 'Politiek en media, Pleidooi voor een LAT-relatie', augustus 2003

¹¹ Rosenthal e.a., 2001: 193-195, of voor een meer uitgebreide bespreking zie Denhardt, 2000: 144-153

¹² Locke, 2003: 350-353

¹³ De Tocqueville, 1990: 181-190

¹⁴ Van Hoof en Van Ruysseveldt, 2001: 71

¹⁵ De Vries, 2003: 3

¹⁶ Zie voor een nadere beschouwing van dit onderwerp Zuurmond, 2001, met name hoofdstuk 3

Literatuur

Denhardt, R.B., *Theories of public organization*, derde druk, Orlando, 2000, Harcourt Brace & Company

'Embargo tot moment van uitspreken - Gesproken woord geldt', <http://www.cda.nl>, 14-02-2004

Holsteyn, J. van, Mudde, C., *Democratie in verval?*, Amsterdam, 2002, Boom

Hoof, J. van, Ruysseveldt, J. van, *Sociologie en de moderne samenleving*, vierde druk, Amsterdam, 2001, Boom

Locke, *Two Treatise of Government*, veertiende druk, Cambridge, 2003, Cambridge University Press

'Politiek en media, Pleidooi voor een LAT-relatie', <http://www.rfv.nl/>, augustus 2003

Rosenthal, U., Bovens, M.A.P., 't Hart, P., Twist, M.J.W. van, *Openbaar Bestuur*, zesde herziene druk, Alphen aan den Rijn, 2001, Kluwer

De Tocqueville, *Democracy in America, volume I*, New York, 1990, Vintage Books

Vries, J. de, *Verdwijnt het debat uit de politiek?*, <http://www.desitevanjouke.nl>, november 2003

'Haagse Herrie', *Zembla*, 4 december 2003

Zuurmond, A., *Vitaal bestuur in de informatiesamenleving*, in:

Bestuurswetenschappen, 2001

Goed nieuws of niet: iedere dag Loretta

Bestuurskundige Tijdschriften

Het is altijd goed om je verder te verdiepen in het vakgebied van je studie. Naast het lezen van *Bestuurskundige Berichten* is het nuttig om je horizon te verbreden door andere tijdschriften te lezen gerelateerd aan Bestuurskunde. De volgende tijdschriften passeren de revue: *Binnenlands Bestuur*, *Openbaar Bestuur*, *Bestuurskunde* en *Bestuurswetenschappen*.

Openbaar Bestuur

Openbaar bestuur is een tijdschrift voor bestuurders, managers en beleidsambtenaren in alle overheidslagen. Het komt elf keer per jaar uit. Het vakblad voor management en beleid overbrugt de kloof tussen de abstracte theorie en de werkelijkheid. Het biedt informatie vanuit verschillende invalshoeken (bestuurskundig, juridisch, politicologisch, enz.) over algemene en meer specifieke ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur.³ Een studentenabonnement is 128,75 euro.

Bestuurswetenschappen

Bestuurswetenschappen is een onafhankelijk tijdschrift, met een deskundige redactie van mensen uit de praktijk en de wetenschap. Het blad vervult een schakelfunctie tussen de wetenschap en de dagelijkse praktijk van de lagere overheden en bevat artikelen over de algemene problematiek van het openbaar bestuur. *Bestuurswetenschappen* is recentelijk gestyled. In de nieuwe opzet worden wetenschappelijk verantwoorde analyses van ontwikkelingen binnen het openbaar bestuur vanuit alle daarvoor in aanmerking komende disciplines belicht.² Dus naast bestuurlijke beschouwingen komen ook andere disciplines aan bod zoals de antropologie, economie of sociologie, mits deze het zicht op het openbaar bestuur vergroten. Er wordt een verbinding gemaakt tussen theorie en praktijk. Ook wordt er meer nadruk gelegd op het intelligente essay, het is meer opinievormend. Het tijdschrift komt zes keer per jaar uit. Voor studenten is een abonnement 44,50 euro.

¹ www.binnenlandsbestuur.nl

² <http://212.153.83.68/detail.asp?ISBN=0925-7322&herkomst=ob>

³ <http://www.vnguitgevoerd.nl/catalogus%2FAlgemeen%2FA02030%2Ejsp>

⁴ www.bestuurskunde.nl

Binnenlands Bestuur

Het blad wordt omschreven als "een onafhankelijk weekblad voor ambtenaren en bestuurders bij de overheid". Het weekblad komt achtenveertig keer per jaar uit. Een blad met veel nieuws, achtergronden en opinie over bestuur en beleid van de overheid. Daarbij richt het zich vooral op de "lagere" overheden: gemeenten, provincies, regio's en waterschappen.¹ Het is een overzichtelijk blad. De artikelen zijn verdeeld in acht categorieën, bijvoorbeeld politie, veiligheid en verkeer of personeel en management. *Binnenlands Bestuur* is gratis voor studenten. Voor een blad van gemiddeld zestig pagina's vol informatieve artikelen niet mis!

Bestuurskunde

Bestuurskunde is een wetenschappelijk blad van de Vereniging van Bestuurskunde (VB). Het komt acht keer per jaar uit. Er staan uitsluitend wetenschappelijke artikelen in, dus geen columns, advertenties of vacatures zoals in *Binnenlands Bestuur* of *Openbaar Bestuur*. Het doel van het tijdschrift is de bevordering en ontwikkeling van kennis en inzicht in het openbaar bestuur. Het tijdschrift werkt aan de hand van een thema. Er kan aandacht worden geschonken aan alle organisaties en actoren in het openbaar bestuur in relatie tot de samenleving. *Bestuurskunde* publiceert ook artikelen over het vakgebied zelf, over onderwijs en onderzoek aan universiteiten en hogescholen, en over de arbeidsmarkt van bestuurskundigen. De redactie wil nadrukkelijk discussie stimuleren. Daartoe draagt het blad niet één visie of benadering uit, maar stelt juist verschillende visies of benaderingen tegenover elkaar.⁴ Het dus echt een wetenschappelijk blad, zonder poespas erom heen. Een studentenabonnement is 38,50 euro.

Elvira Visser